

مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز
دوره بیست و دوم، شماره دوم، تابستان ۱۳۸۴ (پیاپی ۴۳)
(ویژه‌نامه حسابداری)

بررسی میزان اهمیت و اثربخشی استانداردهای حسابداری از دیدگاه حساب‌برسان
مستقل

دکتر ویدا مجتهدزاده*
فاطمه مددی نعمتی**
دانشگاه الزهراء

چکیده

حسابداری، فرآیندی است که در سراسر تاریخ طولانی کسب و کار، پیوسته، راه شکوفایی را پیموده است. رسالت و هدف حسابداری فراهم آوردن نوعی اطلاعات در خور اعتماد برای استفاده‌کنندگان می‌باشد.

اگر چه حسابداری و گزارشگری مالی، همانند علوم فیزیکی بر اساس قوانین طبیعی شکل نگرفته است؛ اما باید مبتنی بر مجموعه‌ای از قواعد و استانداردهایی باشد که برای نیل به اهداف مورد انتظار از حسابداری و گزارشگری مالی، طراحی شده‌اند. طی هفتاد سال گذشته، فرایند رسمی تدوین استانداردهای حسابداری به وجود آمده است. بسیاری از کشورها خود به تدوین استانداردهای حسابداری پرداختند؛ هر چند که به تازگی بیشتر آن‌ها استانداردهای بین‌المللی را پذیرفته‌اند.

هدف اصلی این تحقیق، بررسی میزان اهمیت و اثربخشی استانداردهای حسابداری از دیدگاه حساب‌برسان مستقل است. از این رو، با استفاده از متون و ادبیات حسابداری، ویژگی‌های اصلی اطلاعات استخراج گردید و مبنای طراحی پرسش‌های ابزار اندازه‌گیری، قرار گرفت. اطلاعات لازم برای تحقق بخشیدن به اهداف تحقیق، با استفاده از پرسش‌نامه کتبی جمع‌آوری شد. جامعه آماری شامل حساب‌برسان مستقل بود.

این تحقیق، شامل سه فرضیه است: فرضیه اول و دوم تحقیق، مربوط به میزان اهمیت و اثربخشی اجرای استانداردهای حسابداری می‌باشد. نتایج آزمون فرضیه‌های اول و دوم که با استفاده از آزمون T و روش آماری بینومیل در سطح معنی‌داری ۵٪ انجام پذیرفت، نشان می‌دهد که تدوین استانداردهای حسابداری اهمیت دارد و به طور اثربخش اجرا می‌گردد.

فرضیه‌ی سوم مربوط به تفاوت بین دیدگاه‌های گروه‌های پرسش شونده است. نتایج آزمون این فرضیه که با استفاده از تحلیل آماری کای-دو در سطح معنی‌داری ۵٪ انجام پذیرفت، نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین دیدگاه‌های گروه‌های پرسش شونده وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: ۱. میزان اهمیت استانداردهای حسابداری ۲. میزان اثربخشی استانداردهای حسابداری ۳. استانداردهای حسابداری ۴. حساب‌برسان مستقل.

* استادیار دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی - دانشگاه الزهراء

** کارشناس ارشد حسابداری

۱. مقدمه

محصول نهایی فرآیند حسابداری مالی، گزارش‌های مالی است که به استفاده‌کنندگان مختلف، اعم از درون سازمانی و برون سازمانی ارائه می‌شود. صورت‌های مالی بخش اصلی فرایند گزارشگری مالی را تشکیل می‌دهد. تصمیم‌گیری درست اقتصادی، مستلزم در اختیار داشتن اطلاعات مالی شفاف و قابل مقایسه است و به منظور تسهیل فرآیند مقایسه پذیری، نظام حسابداری مالی، بر پایه مجموعه‌ای از اصول، ضوابط و استانداردها قرار دارد. انجام حسابرسی نیز به دلیل این‌که نوعی ارزیابی است و به ارائه اظهار نظر منجر می‌شود، نیازمند بخشی از معیارهای از پیش تعیین شده می‌باشد. این معیارها اصول پذیرفته شده حسابداری است که به عنوان معیار حسابرسی مالی مورد توافق همگانی می‌باشد.

با توجه به این‌که فرآیند تدوین استانداردهای حسابداری در ایران فرآیندی نوپاست؛ در نتیجه، انجام تحقیقی در زمینه بررسی اهمیت و اثربخشی استانداردهای حسابداری ضروری به نظر می‌رسد.

۲. پیشینه تحقیق

با توجه به پیشینه استاندارد گذاری در کشورهای دیگر، تحقیقاتی پیرامون هر یک از استانداردهای حسابداری وضع شده انجام یافته؛ لیکن در خصوص اهمیت و اثربخشی استانداردهای حسابداری تحقیق جامعی صورت نپذیرفته است. در ادامه به چند مورد از پژوهش‌های انجام شده اشاره می‌شود.

سوزان فیلیپس (۱۹۹۶) به بررسی اثر استانداردهای حسابداری و حسابرسی بر نظارت بانکی پرداخت. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که استانداردهای حسابداری به دلیل این‌که نقش اصلی را در تهیه گزارش‌های مالی قانونمند دارند، برای مؤسسات بانکی با اهمیت می‌باشند و تأثیر قابل ملاحظه‌ای در فراهم نمودن اطلاعات نظارتی بانک‌ها دارند.

کاتی (۱۹۹۷) به بررسی اثرات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی استانداردهای حسابداری پرداخته است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که استانداردهای حسابداری به دلیل تأثیری که بر بازار سرمایه می‌گذارد دارای آثار اقتصادی می‌باشد. همچنین به علت الزامات گزارشگری مالی، استانداردهای حسابداری دارای پیامدهای سیاسی و اجتماعی است. فوستر (۱۹۹۸) طی تحقیقی به بررسی آثار اقتصادی استانداردهای حسابداری بر بازار سرمایه پرداخته است.

بنستن (۱۹۸۰) در نتیجه‌گیری از تحقیق خود می‌نویسد: "استانداردهای حسابداری موجب می‌شود که در عمل یکنواختی ایجاد شود و در نتیجه از یک طرف گزارش‌های مالی سالانه بنگاه‌های اقتصادی قابل مقایسه می‌گردد و از طرف دیگر گزارش‌های مالی بنگاه‌های مختلف بر مبنای روش‌های یکسان تهیه می‌شود."

تحقیقات داخلی اغلب متمرکز بر چارچوب نظری استانداردها، کارایی و موانع اجرایی هر یک از استانداردها می‌باشد و در زمینه‌ی این موضوع خاص پژوهشی انجام نشده است. از جمله تحقیقات انجام شده در ایران به موارد زیر اشاره نمود:

به دنبال انتشار بیانیه رهنمودهای حسابداری، تحقیقی با عنوان "بررسی رعایت بیانیه‌های رهنمودهای حسابداری توسط شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" (زواره‌ای رضایی: ۱۳۸۰) انجام پذیرفت.

هدف اصلی این تحقیق، مشخص نمودن میزان رعایت استانداردهای حسابداری توسط شرکت‌های نمونه در دوره مورد بررسی بود. نتایج تحقیق نشان داد که از بین ۱۳ رهنمود حسابداری بررسی شده، فقط ۷ مورد توسط شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رعایت شده است.

تحقیق دیگری با عنوان "تأثیرات استانداردهای حسابداری بر اصول یکنواختی و ثابت رویه بودن" (محمودزاده مرقی: ۱۳۷۲) انجام شده است. در این تحقیق، به بررسی آثار استانداردهای حسابداری بر قابل مقایسه شدن صورت‌های مالی پرداخته شده است.

۳. بیان مسأله

هدف اصلی حسابداری ارائه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی است. اطلاعاتی که در صورت‌های مالی ارائه می‌شود، در صورتی مفید خواهد بود که از ویژگی‌های کیفی خاصی برخوردار باشد.

استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی باید بتوانند صورت‌های مالی واحد تجاری را طی زمان، جهت تشخیص روند تغییرات در وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری مقایسه نمایند. آن‌ها همچنین باید بتوانند صورت‌های مالی واحدهای تجاری مختلف را مقایسه کنند تا وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی آن‌ها را نسبت به یکدیگر بسنجند.

به منظور قابل مقایسه نمودن صورت‌های مالی واحد تجاری در دوره‌های مختلف، ضرورت دارد اثرات معاملات و سایر رویدادهای مشابه در داخل واحد تجاری با ثبات رویه اندازه‌گیری و ارائه شود.

رعایت استانداردهای حسابداری موجب می‌گردد که قابلیت مقایسه صورت‌های مالی واحدهای تجاری مختلف فراهم آید؛ زیرا به موجب الزامات مندرج در این استانداردها، واحدهای تجاری مختلف باید برای حسابداری معاملات و رویدادهای مشابه از رویه‌های مشابهی استفاده کنند. در واقع، استانداردهای حسابداری مجموعه‌ای از رهنمودهای کلی و خط‌مشی‌های مشخصی است که واحدهای اقتصادی باید در فرآیند شناخت، اندازه‌گیری و گزارشگری اطلاعات مالی رعایت کنند. ماهیت این استانداردها در هر کشور با توجه به نظام اقتصادی، ارزش‌های فرهنگی و وضعیت اجتماعی متفاوت است. در واقع استانداردهای حسابداری و گزارشگری مالی - که رعایت آن‌ها زمینه‌ساز تحقق هدف صورت‌های مالی یعنی تأمین نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان می‌باشد، - باید با توجه به شرایط و ویژگی‌های محیطی تدوین گردد.

به عقیده‌ی بریستون (۱۹۷۸) هر کشور، مشخصه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی خاص خود را دارد و به احتمال بسیار زیاد، هدف‌ها و نیازهای اطلاعاتی مدیران اقتصادی هر کشور نیز نسبت به کشورهای دیگر متفاوت است. در نتیجه، هر کشور باید تشویق شود که به جای تقلید از ساختار و مشخصات نظام‌های اطلاعاتی، سیستم متناسب با نیازهای خود را طراحی و اجرا کند.

هو (۱۹۸۰) عقیده دارد که اهداف حسابداری اغلب کشورهای در حال توسعه به طور کلی و یکسان، باید به دقت تعیین شود. افزون بر این، اهداف نباید توسط کمیته‌ی بین‌المللی استانداردهای حسابداری، انجمن حسابداری آمریکا یا سازمان ملل تدوین و تبیین گردد.

فرآیند رسمی تدوین استانداردهای حسابداری به گونه‌هایی که امروز شاهد آن هستیم، طی هفتاد سال گذشته به وجود آمده است. این استانداردها در گذشته‌های دور، به ویژه در کشورهای صاحب نام در حسابداری، زیر نظر انجمن حرفه‌ای حسابداری تهیه شد، گسترش یافت و اصلاح گردید. در این راستا، نقش مصوبه‌های قانونی و بسیاری از سازمان‌ها از جمله نهادهای دولتی مؤثر بوده است.

در ایران، پس از فراز و نشیب‌های بسیار، سرانجام در سال ۱۳۷۶ سازمان حسابرسی تشکیل گردید. بر اساس بند ۴ تبصره‌ی ۲ قانون تشکیل سازمان و ماده‌ی ۶ قانون اساسی‌نامه، وظیفه‌ی تدوین اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی به این سازمان واگذار شده است. در این راستا، بیست و پنج استاندارد حسابداری تدوین گردید که اجرای آن از ابتدای سال ۱۳۸۰ الزامی می‌باشد.

پیشتر اشاره گردید که اطلاعات مالی شفاف و قابل مقایسه، رکن اساسی پاسخگویی و تصمیم‌گیری‌های اقتصادی آگاهانه است. در حال حاضر، اطلاعات مالی از صورت‌های مالی به دست می‌آید.

بنابراین، صورت‌های مالی باید از کیفیت مطلوب برخوردار باشند. صورت‌های مالی زمانی از کیفیت مطلوب برخوردار خواهند بود که بر اساس ضوابط معتبر یعنی استانداردهای حسابداری تهیه شده باشند.

استانداردهای حسابداری ضوابط شناسایی و اندازه‌گیری دارایی‌ها، بدهی‌ها، سرمایه‌ها، درآمدها و هزینه‌ها را مشخص می‌کنند و در نتیجه، دارای آثار و تبعات اقتصادی هستند. از این رو به نظر می‌رسد بررسی اهمیت و اثربخشی اجرای این استانداردها در ایران ضرورت داشته باشد.

۴. فرضیه‌های تحقیق

در این پژوهش، فرضیه‌های زیر مورد آزمون قرار می‌گیرد:

۱. تدوین استانداردهای حسابداری اهمیت دارد.
۲. استانداردهای حسابداری به طور اثربخش به کار برده می‌شود.
۳. تفاوت معنی‌داری بین دیدگاه‌های گروه‌های پرسش شونده وجود ندارد.

۵. روش تحقیق

با توجه به این‌که در تحقیق حاضر، برای آزمون فرضیه‌ها، اطلاعات مرتبط با وضعیت فعلی، مورد مطالعه قرار می‌گیرد، تحقیق "توصیفی" است و به روش "پیمایشی" انجام می‌شود. تحقیق توصیفی، شامل جمع‌آوری اطلاعات برای آزمون فرضیه‌ها یا برای پاسخ به سؤالات وضعیت فعلی مورد مطالعه است و چگونگی وضع موجود را تعیین و گزارش می‌کند.

در این تحقیق از استدلال استقرایی استفاده می‌شود. در نتیجه، برای اثبات یا رد فرضیه‌های تحقیق، اجزا و عوامل مورد بررسی و مشاهده قرار خواهند گرفت. آنگاه به استناد اطلاعات جمع‌آوری شده نتایج به دست آمده به کل جامعه آماری تعمیم داده خواهد شد.

۶. شناسایی ویژگی‌های اطلاعات

این تحقیق به بررسی اهمیت و اثر بخشی استانداردهای حسابداری از دیدگاه حساب‌رسان مستقل می‌پردازد. منظور از "میزان اهمیت"، سطح باور پرسش شونده در خصوص با نیاز به تدوین استانداردهای حسابداری است. همچنین "میزان اثربخشی" بیانگر سطح باور پرسش شونده در خصوص با میزان موفقیت در رعایت استانداردهای حسابداری می‌باشد.

از این رو، با بررسی مفاهیم نظری گزارشگری مالی و سایر متون نظری، ویژگی‌های اطلاعات مالی که ناشی از رعایت استانداردهای حسابداری است، استخراج گردید. این ویژگی‌ها که در تهیه ابزار اندازه‌گیری مورد استفاده قرار گرفت، در زیر مورد بررسی قرار می‌گیرند:

۱. ۶. مربوط بودن

اطلاعاتی مربوط تلقی می‌شود که بر تصمیمات اقتصادی استفاده‌کنندگان در ارزیابی رویدادهای گذشته، حال یا آینده یا تأیید یا تصحیح ارزیابی‌های گذشته‌ای آن‌ها مؤثر واقع شود. اطلاعات یاد شده، دارای ارزش تأییدکنندگی و پیش‌بینی‌کنندگی است و در آن به انتخاب توجه خاص می‌شود.

نقش پیش‌بینی‌کنندگی و تأییدکنندگی اطلاعات به هم پیوسته‌اند. برای آن‌که اطلاعات دارای ارزش پیش‌بینی‌کنندگی باشد، نیازی نیست که در قالب یک پیش‌بینی آشکار ارائه شود؛ بلکه توان پیش‌بینی بر اساس صورت‌های مالی، تحت تأثیر نحوه نمایش اطلاعات مربوط به معاملات و سایر رویدادهای گذشته ارتقا می‌یابد (کام: ۱۹۹۰).

۶.۲. قابل اتکا بودن

برای این که اطلاعات مفید باشد، باید قابل اتکا باشد. اطلاعاتی قابل اتکا است که عاری از اشتباه و تمایلات جانب‌دارانه باشد و به طور صادقانه، معرف آن چیزی باشد که مدعی بیان آن است یا به گونه‌ای که انتظار می‌رود بیان شود.

به منظور این که اطلاعات عاری از اشتباهات جانب‌دارانه باشد وجود شرایط زیر الزامی است:

۶.۲.۱. بیان صادقانه

اطلاعات باید بیانگر اثر معاملات و سایر رویدادهایی را که ادعا می‌کند، به گونه‌ای معقول و مورد انتظار و صادقانه باشد.

۶.۲.۲. برتری محتوا بر شکل

اگر قرار است اطلاعات، معاملات و سایر رویدادهایی را که مدعی بیان آنهاست، به طور صادقانه بیان کند، لازم است که این اطلاعات بر اساس محتوا و واقعیت اقتصادی و نه تنها شکل قانونی آن‌ها به حساب گرفته شود. محتوای معاملات و سایر رویدادها، همواره با شکل قانونی آن‌ها سازگار نیست؛ هرچند آثار ویژگی‌های قانونی یک معامله خود بخشی از محتوا و اثر تجاری آن است، این اثرات باید در چارچوب کلیت معامله از جمله معاملات مرتبط مورد تفسیر قرار گیرد.

۶.۲.۳. بی طرفی

اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی، باید بی‌طرفانه، یعنی عاری از تمایل جانب‌دارانه باشد. چنانچه انتخاب یا ارائه این اطلاعات به گونه‌ای باشد که بر تصمیم‌گیری یا قضاوت در جهت نیل به نتیجه‌ای از قبل تعیین شده، اثر گذارد، صورت‌های مالی بیطرف نمی‌باشد.

۶.۲.۴. کامل بودن

اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی، باید با توجه به کیفیت اهمیت و ملاحظات مربوط به فزونی منافع بر هزینه تهیه شود و ارائه آن، کامل باشد. حذف بخشی از اطلاعات، ممکن است باعث شود که اطلاعات نادرست یا گمراه کننده شود و قابل اتکا نباشد و از مربوط بودن آن کاسته شود (هندریکسن: ۱۹۹۸).

۶.۳. قابل مقایسه بودن

استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، باید بتوانند صورت‌های مالی واحد تجاری را طی زمان جهت تشخیص روند تغییرات در وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری مقایسه نمایند. استفاده‌کنندگان هم‌چنین باید بتوانند صورت‌های مالی واحدهای تجاری مختلف را مقایسه کنند تا وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی آن‌ها را نسبت به یکدیگر بسنجند. به این ترتیب، ضرورت دارد اثرات معاملات و سایر رویدادهای مشابه در طول زمان برای آن واحد تجاری با ثبات رویه اندازه‌گیری و ارائه شود و بین واحدهای تجاری مختلف نیز هماهنگی رویه در باب اندازه‌گیری و ارائه موضوعات مشابه رعایت شود (ماتز و شرف: ۱۹۶۱).

۶.۴. ثبات رویه

قابل مقایسه بودن مستلزم این امر است که اندازه‌گیری و ارائه اثرات مالی معاملات و سایر رویدادهای مشابه، در هر دوره حسابداری و از یک دوره به دوره بعد، با ثبات رویه انجام گیرد و همچنین هماهنگی رویه، توسط واحدهای تجاری مختلف حفظ شود. اگر چه برای نیل به قابل مقایسه بودن، ثبات رویه لازم است؛ اما همیشه به خودی خود کافی نیست.

۶.۵. قابل فهم بودن

یک خصوصیت کیفی مهم اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی این است که به آسانی برای استفاده‌کنندگان قابل درک باشد. این امر به ادغام و طبقه‌بندی اطلاعات و توان استفاده‌کنندگان بستگی دارد.

برای این که اطلاعات مالی قابل فهم باشد لازم است، ارقام به نحوی مناسب در یکدیگر ادغام و طبقه‌بندی شود. همچنین اطلاعات مالی با این فرض تهیه می‌شود که استفاده‌کنندگان از آگاهی معقولی در مورد فعالیت‌های تجاری و اقتصادی و نحوه‌ی حسابداری برخوردارند و این که مایل به مطالعه اطلاعات مالی با تلاش معقولی هستند. درعین حال، اطلاعات پیچیده‌ای که جهت رفع نیازهای تصمیم‌گیری اقتصادی مربوط تلقی می‌شود، نباید به بهانه مشکل بودن درک آن توسط برخی استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی حذف شود؛ گرچه این قبیل اطلاعات نیز باید به صورتی ساده ارائه شود (ولک: ۱۹۹۶).

۷. شناخت و اندازه‌گیری اقلام در صورت‌های مالی

هدف صورت‌های مالی ارائه اطلاعاتی در مورد وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری است که برای طیف وسیعی از استفاده‌کنندگان در اتخاذ تصمیم‌های اقتصادی مفید واقع شود. این هدف، به طور عمده، از طریق شناخت در صورت‌های مالی اساسی حاصل می‌گردد. شناخت، متضمن مشخص شدن عنوان و مبلغ پولی یک عنصر و احتساب آن مبلغ، در جمع اقلام صورت‌های مالی است. یکی از معیارهای شناخت یک عنصر در صورت‌های مالی این است که آن عنصر را بتوان با قابلیت اتکای کافی به مبلغ پولی اندازه‌گیری کرد. بنابراین، دارایی‌ها و بدهی‌ها در ابتدای امر به بهای مبادله ثبت می‌شوند. در این مقطع، بهای تمام شده تاریخی ثبت شده، معادل بهای جایگزینی می‌باشد. نظام‌های اندازه‌گیری مختلفی وجود دارد که می‌توان آن‌ها را در حسابداری به کار گرفت. مهمترین ویژگی متمایز کننده آن‌ها از یکدیگر اتکا بر بهای تمام شده تاریخی یا "ارزش جاری" است. جهت تبیین اصول اندازه‌گیری، تمرکز بر این وجه تمایز مفید است (ماتز و شرف: ۱۹۶۱).

۸. جمع‌آوری اطلاعات

اطلاعات لازم جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق، از طریق پرسش‌نامه کتبی جمع‌آوری گردید. پرسش‌نامه‌ی مقدماتی به منظور انجام آزمون اعتبار محتوایی در جامعه‌ی نمونه (شامل حسابرسان مستقل، اساتید حسابداری و دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری حسابداری) به تعداد ۵۰ نسخه توزیع و جمع‌آوری شد. با توجه به این که نتایج آزمون‌ها نشان داد که ابزار اندازه‌گیری از قابلیت اطمینان و اعتبار برخوردار است، پرسش‌نامه‌ی نهایی تهیه گردید. همچنین برای تعیین اعتبار ساختاری ابزار اندازه‌گیری از شیوه‌ی "تفاوت گروهی" استفاده شد و با انجام t_test دیدگاه‌های گروه‌های مختلف مورد آزمون قرار گرفت. نتایج به دست آمده نشان داد که در سطح معنی‌داری ۵٪ بین دیدگاه‌های گروه‌های مختلف تفاوت معنی‌دار وجود ندارد که حاکی از اعتبار ساختاری ابزار اندازه‌گیری می‌باشد.

در زمینه‌ی قابلیت اطمینان ابزار اندازه‌گیری، این پژوهش، به دو جنبه، یکی ثبات نتایج اندازه‌گیری در رابطه با تمام ارقام و دیگر، ثبات پاسخ‌های داده شده در ارتباط با هر قلم، توجه دارد. درباره ثبات نتایج اندازه‌گیری از تکنیک "دو نیمه کردن" استفاده شد. به این منظور، نتایج جمع‌آوری شده در مرحله مقدماتی به دو نیمه (زوج و فرد) تقسیم و ضریب همبستگی بین پاسخ‌های موجود در یک نیمه با نیمه دیگر از طریق ضریب همبستگی R تعیین گردید که نزدیک به یک بود. همچنین ضریب آلفای کرونباخ نیز برای برآورد ضریب پایایی محاسبه شد.

ضریب آلفای کرونباخ باید بین ۰ و ۱ باشد که ضریب صفر، بیانگر بدون پایایی بودن و ضریب ۱ نشان دهنده‌ی پایایی کامل می‌باشد و هرچه ضریب به یک نزدیک باشد، ابزار اندازه‌گیری از پایایی بیشتر برخوردار است. ضریب آلفای کرونباخ توسط برنامه Spss و با استفاده از فرمول زیر محاسبه گردید.

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right]$$

n = تعداد پرسش‌ها

α = ضریب آلفای کرونیباخ

s_i = انحراف معیار سؤال

s = انحراف معیار کل پرسش‌نامه

ضریب به دست آمده برای میزان اهمیت، ۰/۷۸ و برای میزان اثربخشی ۰/۸۵ بود که نشان دهنده‌ی پایایی ابزار اندازه‌گیری است.

پرسش‌نامه‌ی نهایی تحقیق، متشکل از دو بخش بود. بخش اول پرسش‌نامه، شامل اطلاعات عمومی (جمعیت‌شناسی) بود که نه تنها در نتیجه‌گیری از تحقیق مورد استفاده قرار گرفت؛ بلکه زمینه‌ای برای انجام تحقیقات بعدی می‌تواند فراهم کند. بخش دوم پرسش‌نامه، شامل شانزده پرسش بود که برگرفته از ویژگی‌های اطلاعات حسابداری و استانداردهای حسابداری می‌باشد. در این تحقیق، میزان اهمیت و اثربخشی استانداردهای حسابداری مورد نظرخواهی حسابرسان مستقل قرار گرفت. در این خصوص، قبل از طرح پرسش‌ها، تعاریف عملیاتی "میزان اهمیت" و "میزان اثربخشی" و نیز پنج معیار ارزیابی مطرح شده در مورد آنها، ارائه گردید.

از آنجا که احتمال می‌رفت پرسش‌شوندگان به دلیل مشغله‌ی زیاد، به پرسش‌نامه پستی پاسخ ندهند و چون قلمرو تحقیق شهر تهران بود، محقق خودش به توزیع و جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها اقدام کرد.

جامعه آماری تحقیق متشکل از حسابرسان مستقل (شامل حسابرسان، حسابرسان ارشد، و سرپرستان ارشد حسابرسی) بود. تعداد ۲۵۰ پرسش‌نامه بین آزمودنی‌ها توزیع شد و در مجموع، از ۲۴۰ پرسش‌نامه‌ی برگشتی، تعداد ۲۲۵ پرسش‌نامه مورد استفاده قرار گرفت. دلیل انتخاب گروه حسابرسان مستقل در زیر توضیح داده شده است. برای تجزیه و تحلیل نتایج به دست آمده در تحقیق، از نرم افزار Spss استفاده شد. فرضیه‌ی اول و دوم تحقیق با استفاده از استنباط آماری، آزمون T (T-Test) و آزمون دو جمله‌ای Binomial و فرضیه‌ی سوم با استفاده از T-Test و تحلیل کای - دو در سطح معنی‌داری ۵٪ آزمون گردید.

۹. دلایل انتخاب حسابرسان مستقل

حسابرسی فرآیندی است منظم و سیستماتیک جهت جمع‌آوری و ارزیابی بیطرفانه شواهد، درباره ادعاهای مربوط به فعالیت‌ها و وقایع اقتصادی، به منظور تعیین درجه‌ی انطباق این ادعاها (اظهارات) با معیارهای از پیش تعیین شده و گزارش نتایج به افراد سود برنده.

ماتز و شرف (۱۹۶۱) در قالب یکی از "فرضیات بدیهی حسابرسی" اظهار می‌دارند که صورت‌های مالی اساسی و اطلاعات مالی قابلیت تأیید دارند. هم‌چنین به عقیده‌ی آنها، بکارگیری یکنواخت اصول پذیرفته شده حسابداری موجب می‌شود که وضعیت مالی و نتایج عملیات به طور منصفانه ارائه شود. ماتز و شرف در مورد اصول پذیرفته شده حسابداری به عنوان معیار حسابرسی مالی که از توافق همگانی برخوردار است، می‌نویسند:

حسابرسان برای قضاوت پیرامون "منصفانه" بودن صورت‌های مالی اساسی ارائه شده باید معیارهایی در اختیار داشته باشند. این معیارها همان اصول پذیرفته شده حسابداری است... ارتباط حسابداری و حسابرسی، استفاده حسابرسی از اصول پذیرفته شده حسابداری به عنوان معیار منصفانه بودن اطلاعات ارائه شده در صورت‌های مالی است. چنانچه قضاوت حسابرسان بر مبنای معیارهای از قبل تعیین شده نباشد، قضاوتی شخصی است و هیچ‌گونه ارزشی ندارد.

در این تحقیق، با توجه به ارتباط حسابداری و حسابرسی و همچنین استفاده‌ی حسابرسان از استانداردهای حسابداری به عنوان معیار منصفانه بودن صورت‌های مالی ارائه شده، دیدگاه‌های حسابرسان مستقل مورد بررسی قرار گرفته است.

۱۰. نتایج آزمون فرضیه‌ها

۱۰.۱. نتایج آزمون فرضیه‌ی اول

فرضیه‌ی اول این تحقیق به صورت زیر طراحی شده است:

تدوین استانداردهای حسابداری اهمیت دارد

برای به دست آوردن اطلاعات لازم جهت آزمون این فرضیه، ۱۶ پرسش در بخش دوم پرسش‌نامه مطرح گردید و از پاسخ دهندگان خواسته شد تا نظر خود را در مورد هر یک از پرسش‌ها با توجه به اهمیت و اثربخشی ویژگی ارائه شده به طور جداگانه اعلام نمایند. پاسخ‌های دریافت شده با توجه به اهمیت، برای آزمون فرضیه‌ی اول مورد استفاده قرار گرفت.

جدول شماره‌ی ۱. آماره‌های توصیفی میزان اهمیت استانداردهای حسابداری

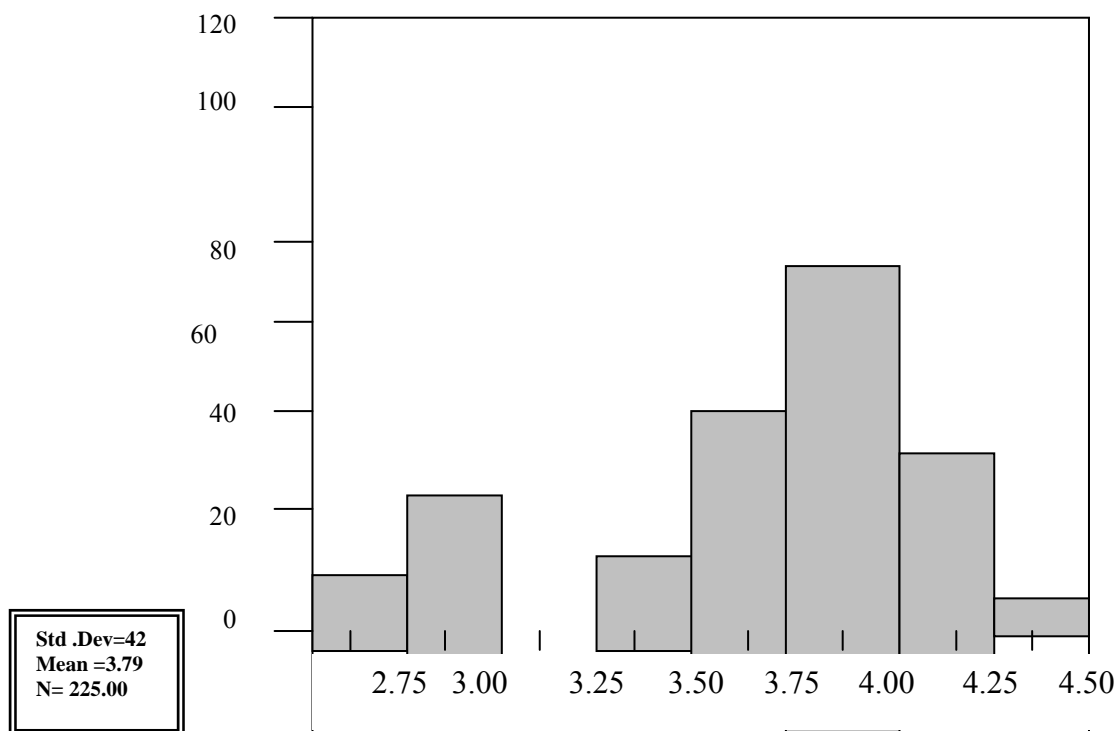
Descriptives	Statistic	Std. Error
Mean	۳.۷۸۸۹	۲.۷۹۹e-۰۲
95% Confidence Interval for Mean	۳.۷۳۳۷	
Lower Bound		
Upper Bound	۳.۸۴۴۰	
5% Trimmed Mean	۳.۸۰۹۰	
Median	۳.۹۳۷۵	
Variance	.۱۷۶	
Std. Deviation	.۴۱۹۹	
Minimum	۲.۸۱	
Maximum	۴.۴۴	
Range	۱.۶۳	
Interquartile Range	.۴۳۷۵	
Skewness	-۱.۰۳۱	.۱۶۲
Kurtosis	.۱۷۸	.۳۲۳

میانگین میزان اهمیت (۳/۷۸۸۹) بیانگر آن است که از نظر پاسخ دهندگان، تدوین استانداردهای حسابداری اهمیت دارد (در فاصله‌ی تا حدی با اهمیت و با اهمیت قرار می‌گیرد).

فاصله‌ی اطمینان میانگین میزان اهمیت بیانگر آن است که ۹۵٪ اطمینان داریم که میانگین میزان اهمیت در فاصله اطمینان محاسبه شده قرار دارد.

آماره‌های بعدی جدول ۱ به ترتیب، میانگین حاصل از حذف نهایی نقاط انتهایی (۵٪ از بزرگترین و کوچکترین داده‌ها حذف و سپس میانگین داده‌های باقی مانده محاسبه شده است که دقیق‌تر از میانگین معمولی است و اغلب برای داده‌های غیر نرمال به کار می‌رود)، میانه، واریانس، انحراف استاندارد، کمترین، بیشترین، دامنه (تفاضل میان بیشترین و کمترین)، دامنه چولگی و کشیدگی می‌باشد.

هیستوگرام مشاهدات در نمودار ۱ رسم شده است که توأم با منحنی طبیعی می‌باشد.

نمودار ۱

آماره‌های توصیفی نشان دهنده‌ی آن است که استانداردهای حسابداری از دیدگاه پاسخ دهندگان دارای اهمیت می‌باشد. افزون بر آن با استفاده از آزمون T (T-Test) نیز این فرضیه به صورت زیر مورد بررسی قرار گرفت:

$$H_0: \mu < 3$$

$$H_1: \mu > 3$$

H_0 : مقدار میانگین کمتر از ۳ می‌باشد.

H_1 : مقدار میانگین بیشتر از ۳ می‌باشد.

پذیرش فرضیه‌ی H_1 به معنای آن است که استانداردهای حسابداری از دیدگاه پاسخ دهندگان دارای اهمیت است. (میانگین در فاصله‌ی تا حدی با اهمیت تا بسیار با اهمیت قرار می‌گیرد).

نتایج آزمون فرضیه به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول ۲.

One- sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
میزان اهمیت	۲۵۵	۳.۸۷۸۹	.۴۱۹۹	۲.۷۹۹ e-۰۲

جدول ۳.

One-Sample Test						
Test Value = 3						
	T	Df	Sig-(2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of The Difference	
					Lower	Upper
میزان اهمیت	۲۸.۱۸۴	۲۲۴	.۰۰۰	.۷۸۸۹	.۷۳۳۷	.۸۴۴۰

از آنجا که سطح معنی‌داری به دست آمده کوچکتر از ۰.۰۵ است، پس فرضیه‌ی صفر رد می‌شود. همچنین با توجه به مثبت بودن فاصله‌ی اطمینان به دست آمده، فرض مقابل (مقدار میانگین بیشتر از ۳) مورد قبول واقع می‌شود. بنابراین به طور کلی می‌توان از این آزمون نتیجه گرفت که: **تدوین استانداردهای حسابداری از نظر پاسخ دهندگان دارای اهمیت است** افزون بر آزمون‌های یاد شده، آزمون دو جمله‌ای به شرح زیر انجام پذیرفت: در آزمون دو جمله‌ای پاسخ‌های مختلف افراد به دو گروه زیر تقسیم شده است: گروه ۱. کم اهمیت یا بی‌اهمیت گروه ۲. با اهمیت یا بسیار با اهمیت با توجه به آزمون دو جمله‌ای، فرض صفر مبتنی بر برابری نسبت میزان پاسخ‌های کم یا بی‌اهمیت و با اهمیت یا بسیار با اهمیت رد می‌گردد. به عبارت ساده‌تر، احتمال پاسخ دادن پاسخ دهندگان به این دو گروه برابر نبوده است.

جدول ۴.

Binomial Test					
	Category	N	Observed Prop	Test Prop	Asymp.Sig. (2-tailed)
Group 1	کم یا بی‌اهمیت	۲۱	.۰۹	.۵۰	.۰۰۰ ^a
Group 2	با اهمیت یا بسیار با اهمیت	۲۰۴	.۹۱		
Total		۲۲۵	۱.۰۰		

۱۰.۲. نتایج آزمون فرضیه‌ی دوم

فرضیه‌ی دوم این تحقیق به صورت زیر طراحی شده است: **استانداردهای حسابداری به طور اثربخش به کار برده می‌شود** برای به دست آوردن اطلاعات لازم جهت آزمون این فرضیه، ۱۶ پرسش در بخش دوم پرسش‌نامه مطرح گردید و از پاسخ‌های دریافت شده در مورد اثربخشی برای آزمون فرضیه‌ی دوم استفاده شد. خلاصه‌ی نتایج حاصل در جدول ۵ ارائه شده است.

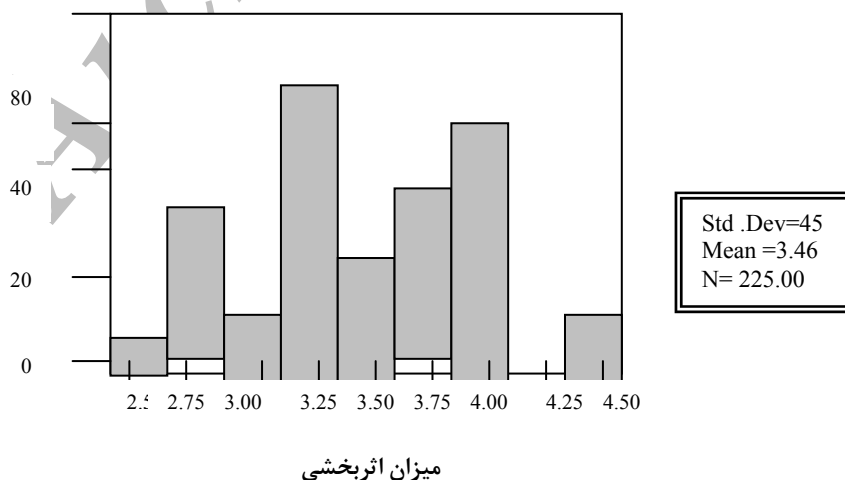
جدول شماره ۵. آماره‌های توصیفی میزان اثربخشی استانداردهای حسابداری

Descriptives	Statistic	Std.Error
Mean	۳.۴۶۲۲	۳.۰۱۸۰e -۰۲
95% Confidence Lower Bound	۳.۴۰۲۷	
Interval for Mean Upper Bound	۳.۵۲۱۷	
5% Trimmed Mean	۳.۴۵۸۸	
Median	۳.۳۷۵۰	
Variance	.۲۰۵	
Std. Deviation	.۴۵۲۸	
Minimum	۲.۳۸	
Maximum	۴.۴۴	
Range	۲.۰۶	
Interquartile Range	.۶۲۵۰	
Skewness	.۰۰۷	.۱۶۲
Kurtosis	-.۴۷۵	.۳۲۳

میانگین میزان اثربخشی (۳/۴۶۲۲) بیانگر آن است که از نظر پاسخ دهندگان، اجرای استانداردهای حسابداری اثربخش می‌باشد (در فاصله‌ی تا حدی اثربخش تا بسیار اثربخش قرار می‌گیرد). فاصله‌ی اطمینان میانگین اثربخشی بیانگر آن است که ۹۵٪ اطمینان داریم که میانگین میزان اثربخشی در فاصله‌ی اطمینان محاسبه شده قرار دارد.

آماره‌های بعدی جدول ۵ به ترتیب میانگین حاصل از حذف نهایی نقاط انتهایی (۵٪ از بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین داده‌ها حذف شد، سپس میانگین داده‌های باقی مانده محاسبه گردید که دقیق‌تر از میانگین معمولی است)، میانه، واریانس، انحراف استاندارد، بیشترین، کمترین، دامنه (تفاضل میان بیشترین و کمترین)، دامنه چولگی و کشیدگی می‌باشد.

هیستوگرام مشاهدات در نمودار ۲ رسم شده است که توأم با منحنی نرمال می‌باشد.

نمودار ۲

آماره‌های توصیفی نشان دهنده آن است که استانداردهای حسابداری از دیدگاه پاسخ دهندگان اثربخش می‌باشند. افزون بر آن با استفاده از آزمون T (T-Test) نیز این فرضیه به صورت زیر مورد بررسی قرار گرفت:

$$H_0: \mu < 3$$

$$H_1: \mu > 3$$

H_0 : مقدار میانگین کمتر از ۳ می‌باشد.

H_1 : مقدار میانگین بیشتر از ۳ می‌باشد.

پذیرش فرضیه H_1 به معنای آن است که استانداردهای حسابداری از دیدگاه پاسخ دهندگان اثربخش می‌باشند (میانگین در فاصله تا حدی اثربخش تا بسیار اثربخش قرار می‌گیرد). نتایج آزمون فرضیه به شرح جدول زیر است:

T-Test

جدول ۶.

One - Sample Statistics

	N	Mean	Std.Deviation	Std . Error Mean
میزان اثربخشی	۲۵۵	۳.۴۶۲۲	.۴۵۲۸	۳.۰۱۸e-۰۲

جدول ۷.

One - Sample Test

		Test Value =3				
	T	Df	Sig-(2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of TheDifference	
					Lower	Upper
میزان اثربخشی	۱۵.۳۱۳	۲۲۴	.۰۰۰	.۴۶۲۲	.۴۰۲۷	.۵۲۱۷

از آن جا که سطح معنی‌دار به دست آمده کوچکتر از ۰.۰۵ می‌باشد پس فرضیه صفر رد می‌شود. همچنین با توجه به مثبت بودن فاصله اطمینان به دست آمده فرض مقابل (مقدار میانگین بیشتر از ۳) مورد قبول واقع می‌شود. بنابراین به طور کلی می‌توان از این آزمون نتیجه گرفت که:

استانداردهای حسابداری از نظر پاسخ دهندگان به طور اثربخش به کار برده می‌شوند

افزون بر آزمون‌های یاد شده، آزمون دو جمله‌ای (Binomial Test) به شرح زیر انجام پذیرفت:

در آزمون دو جمله‌ای پاسخ‌های مختلف افراد به دو گروه زیر تقسیم شده است:

گروه ۱. کم اثربخش و یا فاقد اثربخشی

گروه ۲. اثربخش یا بسیار اثربخش

با توجه به نتایج آزمون دو جمله‌ای، فرض صفر مبتنی بر برابری نسبت میزان پاسخ‌های کم اثربخش و بدون اثربخشی و اثربخش و بسیار اثربخش رد می‌گردد. به عبارت ساده‌تر، احتمال پاسخ دادن پاسخ دهندگان به این دو گروه برابر نبوده است.

جدول ۸.

Binomial Test					
	Category	N	Observed Prop	Test Prop	Asymp.Sig. (2-tailed)
Group 1	فاقد اثربخشی و یا کم اثربخش	۳۹	.۱۷	.۵۰	.۰۰۰ ^a
Group 2	اثربخش و یا بسیار اثربخش	۱۸۶	.۸۳		
Total		۲۲۵	۱.۰۰		

۱۰.۳. نتایج آزمون فرضیه سوم

فرضیه سوم این تحقیق به صورت زیر طراحی شده است:

تفاوت معنی داری بین دیدگاه‌های گروه‌های پرسش شونده وجود ندارد

برای آزمون این فرضیه از پاسخ‌های دریافت شده در مورد ۱۶ پرسش مطرح شده در بخش دوم پرسش‌نامه استفاده شده است. از آنجا که هر فرد پاسخ دهنده به هر دو پرسش پاسخ می‌دهد بنابراین این دو میانگین (میانگین محاسبه شده در مورد اهمیت و اثربخشی) از هم مستقل نمی‌باشند و به همین دلیل از آزمون T با نمونه‌های جفت شده استفاده گردید.

با توجه به سطح معنی داری جدول زیر، برابری دو میانگین رد می‌شود. به این معنا که میانگین اثربخشی و میانگین اهمیت استانداردهای حسابداری با یکدیگر برابر نمی‌باشد و موضع پاسخ دهندگان نسبت به این دو پرسش متفاوت بوده است. همچنین میانگین میزان اهمیت، نسبت به میانگین میزان اثربخشی استانداردها بیشتر است (تفاوت مزبور حائز اهمیت نمی‌باشد).

T-Test

جدول ۹.

Paired - Sample Statistics				
	N	Mean	Std.Deviation	Srd . Error Mean
میزان اهمیت	۳.۷۸۸۹	۲۵۵	.۴۱۹۹	۲.۸۰e-۰۲
میزان اثربخشی	۳.۴۶۲۲	۲۵۵	.۴۵۲۸	۳.۰۲e-۰۲

جدول ۱۰.

Paired - Sample Test								
Paired Difference								
	T	Df	Sig. (2-Tailed)	Mean	Std. Difference	Std. Error Mean	95% Confidence Interval Of The Difference	
							Lower	Upper
میزان اثربخشی	۸.۵۹۵	۲۲۴	.۰۰۰	.۳۲۶۷	.۵۷۰۱	۳.۸۰e-۰۲	.۲۵۱۸	.۴۰۱۶

در مجموع می‌توان گفت که تفاوت معنی داری بین دیدگاه‌های گروه‌های پرسش شونده در مورد اهمیت و اثربخشی استانداردهای حسابداری وجود ندارد.

۱۱. آزمون کای - دو (Chi-Square)

بر اساس نتایج به دست آمده ($p = 0/308$ و $p > 5\%$)، در سطح معنی‌داری ۵٪ تفاوت معنی‌داری بین دیدگاه‌های پرسش‌شوندگان در مورد اهمیت و اثربخشی استانداردهای حسابداری وجود ندارد.

جدول ۱۱. آزمون کای - دو در مورد دیدگاه‌های گروه‌های پرسش‌شونده

	Value	Df	Asymp . Sig. (2- Sided)
Pearson Chi- Square	۲.۳۵۳ ^۱	۲	.۳۰۸
Likelihood Ratio	۲.۶۶۰	۲	.۲۶۴
Linear- by- Linear Association	.۰۹۶	۱	.۷۵۷
N of Valid Cases	۲۲۵		

در جدول ۱۲ و ۱۳ درصد فراوانی‌های مشاهده شده در مورد میزان اهمیت و میزان اثربخشی ارائه شده است.

جدول ۱۲. درصد فراوانی‌های مشاهده شده در مورد میزان اهمیت

شماره سؤال	بی اهمیت	کم اهمیت	تا حدی با اهمیت	با اهمیت	بسیار با اهمیت
۱	—	—	۲۹/۸	۵۳/۳	۱۶/۹
۲	—	۴/۴	۱۹/۶	۲۹/۸	۴۶/۲
۳	—	۹/۳	۲۴/۱	۶۳/۶	۳/۱
۴	—	۶/۲	۵۶	۳۲/۹	۴/۹
۵	—	—	۲۶/۲	۵۸/۲	۱۵/۶
۶	—	—	۲۳/۱	۴۳/۶	۳۳/۳
۷	—	—	۲۶/۲	۳۳/۳	۴۰/۴
۸	۶/۲	۸/۴	۱۶/۹	۶۲/۷	۵/۸
۹	—	۴/۹	۶۴/۴	۲۵/۸	۴/۹
۱۰	—	—	۱۱/۱	۷۲	۱۶/۹
۱۱	—	۵/۸	۵۴/۷	۳۶	۳/۶
۱۲	—	۴/۴	۵۸/۲	۳۷/۳	—
۱۳	۱/۸	۱/۸	۲۰/۹	۳۴/۷	۴۰/۹
۱۴	—	۲/۲	۳۲	۶۲/۲	۳/۶
۱۵	—	—	۱۷/۸	۴۹/۸	۳۲/۴
۱۶	—	۴/۹	۳۰/۷	۳۰/۲	۳۴/۲

جدول ۱۳. درصد فراوانی‌های مشاهده شده در مورد میزان اثربخشی

شماره سؤال	فاقد اثربخشی	کم اثربخشی	تا حدی اثربخشی	اثربخش	بسیار اثربخش
۱	—	۳۱/۱	۱۲/۴	۴۸/۴	۸
۲	—	۶/۷	۱۷/۸	۶۶/۲	۹/۳
۳	—	۲/۲	۲۷/۶	۶۴/۹	۵/۳
۴	۸/۴	۳۳/۳	۲۸/۴	۲۸/۴	۱/۳
۵	—	۲/۲	۳۹/۱	۵۲	۶/۷
۶	—	۸/۹	۳۸/۲	۴۳/۱	۹/۸
۷	—	۸/۹	۲۸/۴	۵۳/۳	۹/۳
۸	۳۶/۹	۸/۹	۲۴/۹	۲۶/۷	۲/۷
۹	۲/۲	۴/۴	۶۱/۸	۲۹/۳	۲/۲
۱۰	—	۱/۳	۵۶/۴	۳۶	۶/۲
۱۱	—	۷/۶	۶۰	۳۰/۲	۲/۲
۱۲	۲/۲	۲/۲	۶۶/۲	۲۷/۱	۲/۲
۱۳	—	۱/۳	۱۲/۴	۸۰/۴	۵/۸
۱۴	—	۶/۷	۴۸/۴	۳۹/۱	۵/۸
۱۵	—	۳/۶	۲۰/۹	۴۴	۳۱/۶
۱۶	—	۲۰	۱۳/۸	۳۰/۲	۳۶

۱۲. محدودیت‌های تحقیق

محدودیت‌های این تحقیق به شرح زیر طبقه‌بندی می‌گردد:

۱. محل جغرافیایی تحقیق، شهر تهران بود.
۲. محقق، نظارتی نسبت به ارائه یا عدم ارائه پاسخ پرسش‌شوندگان نداشت.
۳. نتایج فقط از طریق تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده از پرسش‌شوندگان به دست آمد.
۴. محدودیت‌های ذاتی پرسش‌نامه.

۱۳. نتیجه‌گیری

در این تحقیق، به بررسی میزان اهمیت و اثربخشی استانداردهای حسابداری پرداخته شد. نتایج به دست آمده از تحقیق نشان می‌دهد که تدوین استانداردهای حسابداری اهمیت دارد و اجرای این استانداردها اثربخش می‌باشد. بنابراین تدوین و اجرای استانداردهای حسابداری موجب فراهم آمدن اطلاعات مالی مناسب و قابل اتکا برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی می‌شود.

۱۴. طرح‌های پیشنهادی برای پژوهش‌های آینده

هدف این تحقیق، بررسی میزان اهمیت و اثربخشی استانداردهای حسابداری از دیدگاه حساب‌برسان مستقل بود. نتایج این تحقیق از یک طرف می‌تواند مورد استفاده کمیته تدوین استانداردهای حسابداری قرار گیرد و از طرف دیگر، کمک می‌کند که اعضای این حرفه، بهتر استانداردها و ضرورت اجرای آن را بشناسند و نقاط ضعف اجرای آن مشخص شود. به رغم نتایج حاصله، موضوعات مختلفی وجود دارد که برای انجام تحقیقات آتی می‌تواند حائز اهمیت باشد. برخی از این موضوعات در زیر عنوان گردیده است:

۱. مقایسه اهمیت و اثربخشی استانداردهای حسابداری از دیدگاه تدوین‌کنندگان استانداردها و جامعه حرفه‌ای.
۲. بررسی اثربخشی کاربرد استانداردهای حسابداری در انجام حسابرسی‌های مستقل.
۳. بررسی میزان کاربرد استانداردهای حسابداری در انجام امور حسابداری.
۴. بررسی نیازهای استفاده‌کنندگان استانداردهای حسابداری.

یادداشت‌ها

1. 2 Cells (33.3%) Have Expected Count Less Than The Minimum Expected Count Is 3.64.

منابع

الف. فارسی

- آشنایی با ساختار نوین هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری. (بهار ۱۳۸۰). **حسابرس**، ۱۰، ۲۰ - ۱۱.
- تقوی، مهدی و شلیله، محمد. (بهار ۱۳۶۹). مزایا و محدودیت‌های استانداردهای حسابداری، **حسابدار**، ۷۳، ۷۴ - ۲۳ - ۱۵.
- ثقفی، علی. (تابستان ۱۳۷۱). مبانی نظری استانداردهای حسابداری برای واحدهای انتفاعی. **بررسی‌های حسابداری**، شماره ۱، ۲۳ - ۱۵.
- خاکی، غلامرضا. (۱۳۷۹). **روش تحقیق در مدیریت**. تهران: مرکز انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- رابرت، ال ثرندایک. (۱۳۶۱). **روان‌سنجی کاربردی**. ترجمه علی هومن، تهران. مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
- زواره‌ای رضایی، اکبر. (بهار ۱۳۸۰). بررسی رعایت بیانیه‌های رهنمودهای حسابداری ایران توسط شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- س. ک. موزر، ج. کالتون. (۱۳۷۴). **روش تحقیق در علوم اجتماعی**. ترجمه کاظم ایزدی، تهران؛ انتشارات کیهان.
- مجتهدزاده، ویدا. (۱۳۷۸). **بررسی حوزه‌های مسؤلیت حسابرسان مستقل در رابطه با حسابرسی از دیدگاه استفاده‌کنندگان صورتهای مالی**. پایان‌نامه دکتری، دانشگاه تهران.
- محمودزاده مرقی، محسن. (۱۳۷۲). **تأثیرات استانداردهای حسابداری بر اصول یکنواختی و ثابت رویه بودن**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.

ب. انگلیسی

- Benston, Georgey. (Win 1980). *The Establishment and Enforcement of Accounting Standard Method , Benefits and Costs*, **Accounting and Business Research**, 35 - 42.
- Blake, John. (1997). **Accounting Standards**. Central Lancashire Puplishing.
- Briston, Richard J. (1978). *the Evolution of Accountancy in Developing Countries*, **International Journal of Accounting**, 2, Fall, 61 - 80.
- Cutey, Politial. (1997). *Economic and Sociol Effects of Accounting Standards*, **Journal of Accounting Research**, No.32, Autumn, 82 - 89.

Foster, John & M. Neel. (1993). *the FASB and Capital Markets*, **Journal of Accounting and Economics**, No 3, 50 - 59.

Hendrikson Eldons, and Micheal F. Van Breda (1998), **Accounting Theory**. Homewood, Boston, Irwin Publishing Co.

Hove, M.R. (1986). *Accounting Practices in Developing Countries*, **International Journal of Accounting**, 2, Fall, 63 - 71.

Kam, Vernon. (1990). **Accounting Theory**. John Wiley & Sons Pulishing Co.

Mautz, Robert K. and Hussein A. Sharaf. (1961). **The philosophy of Auditing**, Evanston: American Accounting Association.

Philips, Susan M. (1996). *Accounting and Auditing Standards and Bank Supervision*, **Journal of Accounting Research**, 32. Autumn, 55 - 64.

Wolk Hary I. and Micheal G.Tearney. (1996). **Accounting Theory: A Conceptual and Institutional Aproach**. Cincinnati, Ohio, South Western College Pupliching.

Archive of SID